

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.). — Oglasi trgovcev in obrtnikov *um* po 40 cent. — Posredniki, zavarovalnice, poslanca in vabila po L 1.—, oglasi denarnih zavodov *um* po L 2 — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L 2. — Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica av. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon sredništva in uprave 11-57.

BERLIN, 28. Nemško poslanstvo v Parizu je davi izročilo zunanjemu ministru noto proti terorju, ki ga francosko vojaštvo izvršuje nad prebivalstvom v ruhrske kotline. Če se je prvotno — tako se glasi v tej noti — mislilo, da so nasilja le posamezni slučaji, dokazuje zadržanje francoskega poveljništva v poslednjih tednih, da se misli terorizirati prebivalstvo po določnem načrtu. Najnovejši dogodki, zaplenitve privatnega imetja, izgoni in aretacije težki

Zvezu občin v boju proti jetiki

Svetovna vojna in njene posledice so dovedle precejšnji del našega naroda v tujino, kjer je kmalu opazil druge razmere in raznoznane običaje. Naš bistroumni rojak je tedaj spoznal, v čem smo bili doma na boljšem, izstrani begunci, na primer, so se naučili na Moravskem ceniti snago in treznost čeških kmetov, Kraševci so čuli iz ust večakov zasluženo pohvalo za polji uzorno obdelovanje svojega kamenitega polja, razni naši jetniki so videli zanemarjeno in zaostalo pripravo ljudstva pri narodih, ki sicer slovijo po svoji kulturi itd. Tako so nepopisna gorja vojne obrodila tudi kakšno mrvice dobrih nauk. In toliki novi vtisi, spojeni z bridkimi spoznanji so brezdvomno usposobili mnogokatero posameznika, da zna sedaj bolje ceniti marsikaj svojega, tudi previdneje zbirati mej dobrim in slabim in lažje razlikovati mej resničnim in varljivim!

Dalje je verjetno, da so okolnosti naučile ljudi, da več upoštevajo snago svojega telesa, stanovanja in svoje hiše, da bolj cenijo vrednost solnčne svetlobe in čistega zraka za človeško zdravje; menda se je razširilo v širokih slojih koristno spoznanje, da je možno obvarovati človeka pred važnimi obolenji in zlasti ga rešiti pred onimi, ki so nalezljiva, čim spoznamo vzroke ali izvore oziroma pogoje njihovega razvoja. Seveda smo se daleč od tega, da bi se mej ljudstvom pojavil v zadostni meri potreben smisel za ohranitev ljubelega zdravja, in da bi se pri njem vzbudila ona plemenita socialna zavest, ki poraja željo za zboljšanje splošnega zdravstvenega stanja in katera se naslanja na pripravljenost, da zdravje drugih najboljše obvaruje tudi lasno zdravje. Če tudi splošna naobrazba srca in uma ni še dosegla te visoke stopnje, smemo vendar pričakovati, da so ljudje sedaj bolj, ko kdaj poprej pripravljeni resno pomagati po svojih močeh vsaj pri pobujanju najhujše morilke ljudstva, jetike, ki se je v vojno povsod globoko zajela in zarila celo v zdrave kmečke domove. Verjetno je, da bi se našlo sedaj za tako borbo, ki bi zajemala nekaj uspeha zadostnega razpoloženja in celo hrepenenja, kljub temu da so ostale okolnosti žal pač malo ugodne za to. V predvojnem času so sicer zdravstveni ukrepi oblasti našli le malo uvaževanja in še manj razumevanja in naše ljudstvo jih je sprejelo z nekim fatalističnim vdihom: naj se zgodi božja volja! Ali sprito razsajajoče jetike se pojavlja morda zadostno spoznanje, da je že skrajni čas započeti tolikokrat obetani napovedani in pripravljeni boj in sicer na taki podlagi, da bodo čim širši sloji deležni blagodejnih posledic. Saj toliki znajo, kako je ta ljudska kuga silno nalezljiva, da se je vsi ustrašijo, čim le izvedo za tak slučaj. Dovolj se opazja, kako tuberkuloza po vojni le dalje bolj grozi; zdravniki jo proglašajo za ozdravljivo, ako pride bolnik pravočasno pod prijetno oskrbo! Tako skoro vsakdo uvideva, da treba čim prej razsežne in globoko segajoče akcije ki prijemlje to zavrato bolezen kar pri njenih neznatnih početkih in skritih virih, ki omogoča uspešno zdravljenje vsakomur tudi najubožnejšemu in katera jemlje v skrbno zaščito ogroženega kmečkega otroka ravno tako kakor meščanskega. Za tako težko borbo je treba pa, kakor za vsako veliko bitko ogromnih priprav, izdatnih sredstev, vsajravnje volje in trdnega prepričanja, da bo zmaga zagotovljena.

Kajti povsem zmanj je namreč le siliti bolehnega, naj se zdravi in pazi, ali pošiljati ga v bolnišnico, kakor se je doslej godilo, ko reče nima za tolike stroške nikakih sredstev na svojo razpolago razven morda onih, ki jih utrže svoji nesrečni rodbini, da potem ona z izgubo svojega reditelja izgubi še domačo streho. Teh težavnih gmotnih in moralnih vprašanj našega kmeta ni znal še razrešiti noben človekoljuben in oblastven ukrep! In zmanj so najlepši nasveti in stroge prepovedi glede pljuvanja, da se zabrani neposredno okuženje drugih, ko navadno nevednež niti ne sluti, da je v resnici nevarno bolan. In takih in sličnih težav ne primanjkuje nikjer ter krajno ovirajo in onemogočajo tudi najboljše namene, da bi se kolikšni zajelo prodiranje jetike mej zdravi narod. Po tolikih bridkih izkuštvih vsakdanjosti mora pa slednji obveljati spoznanje o nujni potrebi smotnega nastopa cele naše skupnosti proti jetični kugi na način, ki ja narekuje socialno zdravstvoslovje. Ko bo jetičnik videl, da skrb človeška družba ne-esebično za njegovo ozdravljenje, da preskrbi tja tudi stradalno rodbino in da celo vestno ščiti njegove sirote, tedaj bo on tudi znal izpolniti vso svojo družabno dolžnost in rado-vojno bo izvrševal vse želje, da nikomur ne škodi.

Da pa pravilno presodimo, kako razsežna boji protijetična borba, da doseže zadovoljiv uspeh, je umestno poznati število jetičnih v naših pokrajinah. Zastojajo zato že statistični podatki predvojnih let, ki dajejo dovolj zanesljivo podlago tudi za sedanjost.

V tržaški občini je umiralo leto za letom skoraj 1000 (tisoč) oseb na jetiki raznih vrst: na Goriskem, ki ima malo večje število prebivalcev, izkazujejo v onih letih mej 800 do 900 umrlih za isto boleznijo; v Istri pa, ki je že nekaj številnejša glede prebivalstva, umira letno okroglo 1200 tuberkuloznih. Torej je znašalo skupno število žrtev jetike na vsem Primorskem 3000 na leto.

Izkustvo nas uči, da je število obolelih na jetiki navadno vsaj 10krat večje, tako da je imela vsa primorska dežela skozi več let okoli 30 tisoč jetičnih. In če vsak teh bolnikov tekem svojega dolgega bolehanja ogroža vsaj še 3 zdrave osebe, bi znašalo število okuženih ali ogroženih najbrže vsaj 100 tisoč ljudi, kar pomenja, da se mej nami vsak 9. človek nahaja v resni nevarnosti, da oboli na jetiki. Zdravniki vedo pa povedati, da so žrtev posebno med malimi otroci. Na srečo pa večina obolelih zopet ozdravi.

Ob tej priliki še nekaj zanimivih podatkov iz iste predvojne dobe. V našem mestu sta po jetiki najhujše prizadeta 2 okrajja, to sta namreč staro mesto in sv. Jakob, kjer je pač ubožnejše ljudstvo najbolj gosto naseljeno; tu prekaša število podleglih na jetiki 2krat ono v ostalem mestu, ne vstevši pri tem primerjavnju okrajja stare mitnice, v katerem se ista umrljivost stalno drži v sredi mej obema skrajnostima. Ker se ta očita razlika mej tržaškimi okrajji opazja že desetletja, se dajo posebni vzroki tega pojava zlahka iztakniti. Glede jetičnih tujcev, razen tega ustegejo tu razne denj in gornja okolica znatno bolj prizadeta kot ostali okol. deli. A magdalenski okraj se pokazuje v tem oziru izredno zdravega, in to gotovo le radi mnogih novih in raztresenih hišic v nasprotju z sosedno, sklenjeno in starejšo škedenjsko vajo.

Na Goriskem prav bodojo v oči številke na

jetiki umrlih v tolimskem okraju, kjer vendar ni moretiti tvornic. Ta okraj temeljuje z gorškim mestom, kamor pa prihaja izredno mnogo jetičnih tujcev; razen tega ustegejo tu važne tvorniške obrti, kakor tudi v goršiki okolici, neugodno vplivati na umrljivost. Zlastno pa je opaziti v istih statistikah, kako tudi sežanski Kras razmeroma prevec trpi na jetiki, k vendar, kakor se zdi, ne dosepevje te bolzrni edina kraška obrt, namreč kamnoseštvo.

Ti izraziti podatki iz predvojne dobe Primorske zaslužujejo posebno pažnjo za proučevanje vsega vprašanja naših pokrajin, zlasti če pomislimo, da tu prekašamo glede umrljivosti na jetiki vsako drugo pokrajino Italije. Iz povojne dobe pa ni in najbrže še ne bo zadostnih zanesljivih statističnih podatkov na razpolago, da bi se moglo s številkami to dokazati, kar že mnogi slutijo, da namreč tudi pri nas, kakor drugod, jetika sedaj bolj narašča nego pojema. Tem nujneje potrebna je izdatna borba proti nji.

Po navedenem moramo torej z iskreno radostjo pozdravljati in radovoljno podpirati protijetično gibanje, ki se sedaj vzbuja tudi v naši deželi pod vodstvom Rdečega križa in katero obeta, sodeč po pripravah, obilo koristnega delovanja v raznih smereh. Najnovejša naloga v to poklicanih krogov bo pač poučevati z živo in pisano besedo ljudstvo o bistvu in vzrokih jetike ter o sredstvih, ki so se že izkazala koristna in uspešna drugod pri zdravljenju te grozne družabne kuge. Pred nekoliko dnevi je bilo prvo tako zdravniško predavanje v tukajšnjem Teatro Nazionale, kjer se je še s pomočjo dunajskega kinematografskega filma jako nazorno pokazalo, kako zavratno deluje jetična kuga že izza najnežnejših otročjih let in kako se da s spoznanjem njenih virov in skrivanih prihraniti človeštvu mnogo bridkosti ter z razumno vzgojo rešiti ogroženega in obolelega. Žal, da je to kinematografsko delo tako obsežno da ga ne bodo mogli predstavljati drugje nego le v večjih mestih. Upajmo, da se najdejo tudi za deželo primerna nadomestila tega moderne načina pouka in da bo znala živa beseda onih, ki so te slike videli, še mnoge prepričati, da bo moderna higijena kos svoji nalogi, čim ji ostale okolnosti bodo dopuščale neovirano izvrševanje njene vzvišene cilja. Dalje je treba poskrbeti za razne bolnike primernih zdravilišč; v to svrhu namerava Rdeči križ kupiti grajščino Spesso v Furlaniji ali pa hotel Riviera v Puli, ki bi bil cenejši in prostornejši, le da daja tamnaja (nekdanjsja?) malarija še nekaj pomsleka.

Po dolgih predpripravih se ima sedaj osredotočiti celo protijetično delovanje v posebni pokrajinski Zvezi občin, in sicer v smislu italijanskega zakona od 24. julia 1919. št. 1382, ki dovoljuje takim pokrajinskim zvezam posebne pravice do brezobrestnih državnih posojil, do določenih podpor in ugodnosti ter jim priznava posebne olajšave pri raznih oblastih. Izvrševalni odbor tržaški je že povelil mestnemu županu naloge, da v svrhu ustanovitve take zveze skliče čim prej zastopnike vseh občin v Trst. Omenjeni zakon pooblašča tudi prefekta, da s proglšenjem obveznosti za vse občine prisili k pristopu tudi tiste, ki bi se obotavljale ali upirale izvršitvi tega koraka.

(Konec v nedelj. številki.)

Borzna poročila.

Valuta na tržaškem trgu.

	Trst, 27. februarja 1923
ogroške krone	0.65 0.7250
avstrijske krone	0.0285 0.03
češkoslovaške krone	61.65 — 61.90
dinarji	20.20 — 20.50
leji	9.25 — 10 —
marke	0.09 0.0950
dolarji	20.85 — 20.85
francoski franki	126.75 — 127.25
švicarski franki	399. — 393. —
angleški funti papirnat	97.75 — 9. —

Tečaj:

	Trst, 27. februarja 1923
Jadranska banka	100
Cosulich	334
Dalmatia	376
Gerolmich	1325
Liberia Trieste	395
Lloyd	1405
Lussino	630
Martinolich	125
Oceanic	128
Premuda	348
Tripcovich	280
Ampela	315
Cement Dalmatia	540
Cement Spalato	256

Mali oglasi

se računajo po 20 stol. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stol. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

REGISTER BLAGAJNA, znamke National, ameriško blago, nepokvarjeno, se ceno prodaja. Pojasnila se dobijo pri Berčič Karel Idrija 194. 303

BABICA sprejema od 12—12. Sprejme noseče na dom. Ljubezniva postrežba, Corso Garibaldi 23/L. 304

JADRANKA za mesec marec prinaša sledečo vsebino: Matija Gubec, Pesem, Timotej Krusar, Jetika, Napoleon, Grinte, Dr. Tavčar, Naša zanemarjena mladina, Odgovori na vprašanja in drugo v Drobčinah. 302

15 LETEN DEČEK Franc Požar iz Famelj št. 12 se je učil krojaštva pri mojstru Jožefu Pirjavec v Danah pri Sežani. Od 15. t. m. ga ni pri mojstru ne doma. Kdor bi vedel, kje se nahaja, naj sporoči očetu Janezu Požar, Famlje št. 12. pošta Vremski Britof. 299

OREHI, mladi, za presajo, jako lepe vrste, približno sto komadov, visoki 60 cm 1,20 m, so na prodaj pri kmetijski podružnici v Gorenjah. Cena po dogovoru. Naročila sprejema Ivan Jurca, Gorenje 5, p. Postojna. 300

CAMIONS se oddajajo za vsako uporabo in vse kraje, tudi za en dan. Zmerne cene. Trst. Via Tesar 141, telefon 42-42. 301

«MIRAMAR» je varstvena znamka prave, češke Vondráček-ove cikorie. Glavna zaloga Zemánek & Cornelli, Via Trento 12. telefon 108. 288

PRVI veliki živinski in kramarski mesečni se-menj v Sv. Petru na Krasu se vrši 10. marca 1923. 289

KUHARICO, prično in pošteno sprejema restavracija Sosik, Trst, Via Ghega 9. 291

POSTELJE 110, chiffoniers 220, nočne omarice 50, umivalniki 220, vzmeti, žimnice. Cene zmerne. Popolna soba 900. Fonderia 3. 292

MANUFAKTURNA trgovina Štefan Štekar, Ajdovščina, sprejme učenke. Italijansčine zmožna ima prednost. 296

STAREJŠA ŽENSKA, vdova ali nezakonska mati s 14 do 15 letno hčerko, po možnosti Primorka, katera zna dobro kuhati in izvrševati vsa druga hišna dela, a hčerka bi bila pomoč pri malem otroku, dobi službo, skupno s hčerko v Ljubljani pri družini iz Primorskega. Poleg hrane bi uživali skupno posebno sobico z dvema posteljama. Potni troški se povrnejo. Vsa druga pojasnila se dobijo v Trstu, Cologna 40 (Strada nuova) v prvem nadstropju, kjer naj se mati in hči predstavita. 297

POZORI Krone, korale, zlate, platin in zobove je po najvišjih cenah plačuje edini grossist Belleli Vita, via Madonna 10, I. 32

GLASOVIRJE, harmonije in orglje popravlja in uglašuje Andrej Pečar, Trst, Via Molino a vento št. 5, III. 6

KLAJNO APNO za živinorejce, strup za podgane, lisice in miši, se dobiva v lekarni v Il. Bistrici. 29/2

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 25

Marija Kašček
je po dolgi in mučni bolezni v dobi 57 let, včeraj izdihnila svojo blago-dušo.
Pogreb nepozabne se vrši danes, 1. marca, ob 3. uri pop., iz hiše žalosti Via Ruggero Manna št. 18 naravnost ra pokopališče pri Sv. Ani.
TRST, 1. marca 1923. (96)

La Maison „Chic“
lastnica
Giorgina Morgutti — Trst
vabi cenjene gospde, da obiščejo razstavo zadnjih modelov pomladanskih klobukov.
Sledila bo prodaja po zmernih cenah.
Gorica „Hotel pri Pošti“ v dnevih 1., 2. in 3. marca. 97

Kmetijska zadruga v Trstu
Via Raffineria 7 (95)
opozarja svoje cenjene ojemalce na razna poljedelska orodja kakor: kose, šape okoličanske, vilo, sekire, žveplalnike, škroplilnice, slamo-sežnice, orala, brane, žgalne kotle itd. katera daje po zelo ugodnih cenah radi preselitve v drugo skladišče. — Opozarja na ravnomar dospela vsakovrstna semena ter sprejema naročila za žveplo, galice in umetna gnojila.

ZALOGA DOMAČIH VIN
beloga vipavca, istrskega refoška in kraškega terana
po zmernih cenah. — Postrežba na dom
Priporoča se F. ŠTRANCAR
Via Cunicoli 8. 24

Ivan Mihelčič
Trst — Via S. Francesco št. 10 — Trst
kupi staro železo, lito železo, medenino, baker in druge kovine kakor tudi stare nerabljive stroje in kotle in jih plačuje po visokih cenah. (39)

IVAN KERŽE 94
ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine
iz aluminija, stekla, lesa in emalirane predi.
TRST — Piazza San Giovanni 1

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI
POHIŠTVO
lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne. Brezkonkurenčne cene
Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst (palača Eden)
Telefon 34-34 bis (87) Telefon 34-34 bis

JADRANSKA BANKA
CENTRALA TRST
Dejniška glavica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000
Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.
Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.
NEW-YORK: Frank Sakser State Bank
VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile

izvršuje vse bančne posle.
PREJEMA VLOGE
na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 1/2 %.

Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes)
Zavodovi uradi v Trstu:
Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9
Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna posluje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

Trgovsko-obrtna zadruga
v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
Obrestuje navadne hranilne vloge po 5 %
vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5 1/2 %, ako znašajo 20-30.000 Lit.
po 6 %, ako znašajo 30-40.000 „
po 6 1/2 %, ako presegajo 40.000 „
Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.
Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir.
Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.
Uradne ure od 8—13.
Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Dr. Cicero Michelangelo
ZDRAVNIK
Sprejema: v Postojni (Vila Jurca) 9-12; 6-7 pop.; v Sv. Petru n. Kr. št. 65 2-3 pop. razen nedelje; v Razdrtem št. 41 4-5 pop. razen nedelje; v Kačjivasi ob nedeljah 2-3 pop.
Nujni obiski v okolico z lastnim avtomobilom. (67)

Mesečni semnji
v Sv. Petru na Krasu
za konje, govejo živino, prešice in drobnino, kakor tudi
KRAMARSKI SEMNJI
se vršijo od sedaj naprej
dne 10. vsakega meseca.
Ako je ta dan nedelja ali praznik, se vrši semenj naslednji dan. Dosedanji stari živinski semnji sedaj odpadejo. (93)
Prvi semenj se vrši v soboto 10. marca.

Inserirajte v „Edinosti“

Steklene šipe
vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom
Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 18

Najvišje cene plačujem za
K O Ž E
kun, zlati, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veric, krto, divjih in domačih zajcev.
D. WINDSPACH
Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16
Sprejemajo se pošiljkatve po pošti.

Najstarejši slovenski denarni zavod.
Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca št. 19, I. n.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4 %
večje in stalne vloge po dogovoru.
Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt
Št. telef. 25-67.